

POLİSİYE YAZILARI – 2

WOLFGANG SCHORLAU

Alman polisiyesinin güncel en önemli yazarı Wolfgang Schorlau'un¹ kahramanı Georg Dengler eski bir polistir ve amerikalı yüksek rütbeli subaylara yapılan suikastleri araştırırken yaşadıklarından sonra polislik mesleğini bırakarak özel dedektif olarak çalışmaya karar verir².

Dengler'in ilk "olayı", *Die blau Liste*, iki Almanya'nın birleşmesi sırasında Doğu Almanya devlet taşınmazlarının yed-i emini Carsten Detlev Rohwedder'in öldürülmesi ve onun çalışma ekibinin içinde yer aldığı yolcu uçağının Tayland'da düşmesi ile, 27 Haziran 1993'de Bad Kleinen istasyonunda RAF militanı Wolfgang Grams'ın öldürülmesi arasındaki ilişki üzerine kurulu. Roman ismini Rohwedder'in hazırladığı ve DDR'den Batı Almanya'ya devrolan taşınmaz devlet mallarının kimlere "dağıtılacağı"nın belirtildiği "Mavi Liste"den gelmekte. Rohwedder'in öldürülmesinden sonra dağılımın o listeden farklı yapıldığını düşünmemek için hiç bir neden yok.

Romanın can alıcı noktasını Rohwedder'e suikast yapan iki kişiden birinin Bad Kleinen'de öldürülen Uwe Krems (Wolfgang Grams; resmi açıklamaya göre yakalanacağını anlayınca intihar etti.), diğeri ise Uwe'yi öldüren iki gizli servis ajanından birinin Genossen Heinz (Uwe yüzü maskeli Heinz'ı bakışlarından tanır.) "olması"³. Ayrıca olay sırasında ölen polis memurunu öldüren silahın kime ait olduğu da (resmi açıklamalar çatışma sırasında Grams tarafından vurulduğu şeklinde,) şüpheli kalmakta!

Schorlau romanın sonunda kitabın "yazılış öyküsünü" anlatırken konu edindiği olayla ilgili bilgi vermekte, biri resmi açıklama, diğeri ise kabulü zor bir gizli servis operasyonu olmak üzere iki varsayım olduğunu yazmaktadır. İkinci görüş, gizli servis operasyonu varsayımı, özellikle Helmut Schmid hükümetinde bakan ve Devlet sekreteri, ayrıca Alman Parlamentosu'nun gizli servisleri kontrol komisyonu üyesi Andreas von Bülow'un *In Namen des Staates. CIA, BND und die kriminellen Machenschaften der Geheimdienste* (Piper, 2000) isimli kitabı yayımlandıktan sonra güç kazanmıştır. Schorlau bu romanını şu sözlerle bitirmekte: «Bu bir öykü, fakat belki gerçek buydu»⁴.

Dengler'in ikinci olayı, *Das dunkle Schweigen* Almanya'nın yakın geçmiş

¹ Wolfgang Schorlau: Oberstein 1951- .

² Schorlau, *Die blaue Liste*, s. 36 vdd.

³ Schorlau, *Die blaue Liste*, ss. 173-179.

⁴ Schorlau, *Die blaue Liste*, s. 346.

tarihinde karanlıkta kalmış noktaları ile bu dönemin Alman toplumundaki günümüze kadar gelen yansımasını anlatmaktadır. Almanya'nın güncel önemli sorunlarından biri olan Harz IV'in⁵ de bir yan konu olarak ele alındığı *Das dunkle Schweigen*'de iki ayrı işveren adına aynı köyde iki ayrı olayı araştıran Dengler, bir olayda İkinci Dünya Savaşı'nın son günlerinde uçağı düşen Amerikalı siyah derili bir pilotun akıbetini, diğer olayda da bir otel-lokantanın satışının arka planını ortaya çıkartır. Sonuçta birbiriyle bağlantılanan bu her iki olayda da köy sakinlerinin olaylar hakkında konuşmak istememeleri, suskun kalmaları Alman toplumunun 1933'den sonraki tarihlerinin bugüne yansımasına ve İkinci Dünya Savaşı sonrası toplumsal yapılarının oluşmasındaki en önemli noktaya işaret eder: Suskunluk!

Bu suskunluğun içeriğini Dengler okuyucuya otelin yaşlı sahibi ile yaptığı bir konuşmanın kendisine aile içindeki sohbetlerde akrabalarının sözlerini hatırlaması aracılığıyla aktarır. Otelin yaşlı sahibinin «O zamanlar başka bir zamandı. O zamanları kendisi yaşamamış olanlar her şeyi anlayamazlar. (...) Eğer savaşı biz kazanmış olsaydık, her şey başka olurdu. O zaman biz bugün doğuda yaşıyor ve...» cümlelerini Dengler, «... çok miktarda mal-mülk sahibi olurdunuz!» şeklinde tamamlar. Dengler yaşlı adamın konuşması sırasında kendi çocukluğunda amca ve dayılarının kendi aralarındaki konuşmalarını hatırlamıştır: «Eğer savaşı kazanmış olsaydık (...) hepimiz şimdi doğuda büyük arazi sahibi olmuştuk.», der Peter amcası/dayısı, Dengler'in anılarında⁶.

Bu dönemin bugün unutulmuş detaylarından biri de dört savaş galibinin işgali altındaki Almanya'da yapılan her şeyin işgal güçlerince denetlenmesiydi. Dengler'in araştırdığı 1947'deki satış olayı da önce Fransız, sonra Amerikalı şehir komutanlarının onayından geçtikten sonra noterce damgalanmış ve geçerlilik kazanmıştır⁷.

1947'deki bu satışa neden olan olayının geçtiği 1945 Mayıs'ında da yine artık "unutulmuş" detaylar da yer almaktadır *Das dunkle Schweigen*'de: «...Amerikalılar kuzeyden Brucsal'a kadar ilerlediler. (...) Orada Fransızları beklediler. Fransızlar bölgeye girdiler. Önce normal Fransızlar, (...) Daha sonra Tunuslular ve Cezayirliiler geldiler. Genç kızlar [ve kadınlar] için (...) her zaman kolay değildi.»⁸ Cezayir iç savaşından bugünkü Fransız-Libya-Cezayir ilişkilerine/olaylarına değin bir dizi olayın da arka planına ışık tutan bu satırların yanı sıra kitapta Amerikan askerleri arasındaki siyah-beyaz çatışması ve beyazların ırkçılıkları da ele alınmakta⁹.

Dengler'in üçüncü olayı, *Fremde Wasser*, iki binli yılların başında

⁵ Schorlau, *Das dunkle Schweigen*, ss. 40, 66-73.

⁶ Schorlau, *Das dunkle Schweigen*, ss. 40, 66-73.

⁷ Schorlau, *Das dunkle Schweigen*, s. 116.

⁸ Schorlau, *Das dunkle Schweigen*, s. 144.

⁹ Schlarlo, *Das dunkle Schweigen*, ss. 20-24, 122-123.

Almanya'daki kamu mallarının özelleştirilmesi çalışmaları sırasında su kaynaklarının ve işletmeciliğinin özelleştirilmesi kanununa karşı olan bir milletvekilinin ölümü ile ilgili yaptığı araştırmayı anlatıyor. Berlin, Hamburg gibi büyük şehirlerin yanı sıra diğer küçük Alman şehirlerindeki su kaynaklarının ve işletmeciliğinin özelleştirilmesi ile ilgili büyük firmaların yaptığı yasal ve yasa dışı çalışmaların ucu milletvekilinin öldürülmesine değin uzanırken, bir yandan bu şirketlerle iş birliği içindeki parti ve milletvekilleri, diğer yandan da bu özelleştirme çabalarına karşı sendikaların, sivil toplum örgütlerinin direnmeleri ve Hamburg gibi bazı yerlerde başarılı olmaları anlatılıyor.

Romanın öyküsünün kaynağını oluşturan gerçek olaylar ve malzemeler üzerine yine kitabın son bölümünde bir açıklama yer almakta. Almanya'daki olayları yakından izleyenlerin bildiği gibi Hamburg'un yanı sıra bir çok yerde suyun özelleştirilmesine karşı yapılan mücadele başarılı olmuştur. Kitap içinde geçen Cochabamba (Kolombiya) ile ilgili olayda da bir Amerikan şirketine karşı başarılı olunmuş ve suyun özelleştirilmesi engellenmiş. Romanın önemli izleklerinden biri olan Manila'daki kolera olayı (burada su dağıtım sisteminin özelleştirilmesinden sonra kolera ortaya çıkıyor ve yayılıyor) ise bir kurgu olarak bir yandan roman içinde Almanya'daki su sisteminin özelleştirilmesinin sonuçları üzerinde okuyucuyu uyarırken, diğer yandan da devletin -Almanya için komünal sistemin-, bürokrasinin zaaflarının toplumu bir anda nasıl felakete sürükleyebileceğine de işaret etmekte.

Fremde Wasser'de Schorlau dördüncü kitabın da başlangıcını yapar; Dengler'in yeni müşterisi, Afganistan Savaşı'nda Amerikalılar'ın emri altında görev yapan Alman özel komando birliğine bağlı, hastalanınca Almanya'ya geri getirilmiş ve ortadan kaybolmuş bir askerin eşidir. Alman ve Amerikan askeri haberalma birimleri adamı ve onunla birlikte ortadan kaybolan bir silahı aramaktadırlar¹⁰.

Dengler'in dördüncü olayı *Brennende Kälte*'de Amerikalılar'ca (İtalya'da) geliştirilen ve mikrodalga sistemiyle çalışan bir silahın¹¹ Afganistan'da denenmesi/kullanılması, işgalci askerlerin yerli halka karşı acımasızca tutumları anlatılmakta¹²: «Askeri stratejiyle sorumlu bir komutanımız vardı. Biz onu Clausewitz olarak tanıyorduk. Onunla konu üzerinde [savaş suçları] konuştum. Bana General von John A. Warden tarafından yazılmış bir elkitabını, Amerikan hava savaşları stratejisi el kitabını gösterdi. Kitapta Warden sivil halka karşı saldırı için bir sistem geliştirmişti. Clausewitz bu sistemi bana açıkladı: Artık eskisi gibi düşman askeri gücünü yok etmek değil; fakat özellikle saldırılan ülkenin halkını var olan durumu kabul etmeye zorlamak asıl amaç[tı].»¹³

¹⁰ Schorlau, *Fremde Wasser*, ss. 254, 257-258.

¹¹ Schorlau, *Brennende Kälte*, ss. 70-73, 106-110.

¹² Schorlau, *Brennende Kälte*, ss. 127-134, 142, 165-166, 171, 185-186, 219-220, 225-227.

¹³ Schorlau, *Brennende Kälte*, s. 219.

Amerikalılar'ın emri altında görev yapan Alman birliğindeki bir asker, Florian Singer, Amerikalılar'ın emri altında yürütülen yeni silahın "savaş alanında" denenmesi çalışmalarına katılmak istemektedir fakat denemeler bir türlü yapılmadığı için bu isteği gerçekleşmemektedir. Bu durumu önce üstlerine, en sonunda da silahı geliştiren firmaya "yazar"¹⁴. Sonunda silahın denenmesi gerçekleşecektir. Florian Singer deneyin sonuçlarını gördükten sonra ruhsal olarak sarsıntı geçirecek, sonuçta Almanya'ya geri gönderilecek, en sonunda da hastahaneye yatırılacaktır. Silahı Almanya'daki firması için geliştirmek isteyen bir işkadını tarafından hastahaneden kaçması sağlanan Florian Singer silahı denemek için üç kişiyi öldürecek, kendisini bulmaya çalışan Dengler'i önce cezalandırmak, sonra da öldürmek isterken saklandığı yerde bulunacak, özel görevli bir timce öldürülecektir. Florian Singer'in hastahaneden kaçmasını ve silahın denenmesini sağlayan iş kadını ise firmanın yönetim kuruluna getirilecektir¹⁵.

Yan konular olarak, Almanya'da kullanılmaya başlanan yeni pasaportlardaki chip'leri ve kişisel bilgileri koruma¹⁶ ile Dengler'in 6. Olayında daha detaylı işlenecek olan Stuttgart 21 olaylarının işlendiği *Brenende Kälte*'de de yer alan "Ek" ve "Buluşlar ve İcatlar" bölümlerinde konu ve kitabın yazılışı ile ilgili bilgiler yer almakta. Ek bölümündeki 29.01.2007 tarihli *Stuttgarter Zeitung*'daki Michael Weißenborn imzalı bir makalede US-Staat Georgia'daki bir askeri merkezde denemesi yapılan Mikrowelle silahı ile ilgili bilgi verilmekte. Amerikalı askeri yetkililerin verdikleri bilgilere göre "öldürücü gücü olmayan", Afganistan ve Irak'da "sivil halkı ve Amerikan askerlerini korumak için kullanılacak olan" bu yeni silahın toplumsal olaylarda da polisin kullanımına sunulması öngörülmekte! (*Brenende Kälte*'de de silahın toplumsal olaylarda su sıkıcıların yerine kullanılması için geliştirilmesi düşüncesi dile getirilmekte.¹⁷)

"Buluşlar ve İcatlar" başlığı altında ise, roman içinde Vietnam Savaşı, Körfez Savaşı, Irak Savaşı vb. savaşlarda Amerikalı askerler arasında görülen psikolojik hastalıkların Afganistan'da "görev" yapan Alman askerleri arasında da çok sayıda görüldüğü, askerlerin önemli bir kısmının ağır psikolojik hastalıklarla Almanya'ya geri döndükleri, bu durumun dile getirilmeyen önemli bir toplumsal sorun olduğu belirtilmekte¹⁸. Bu toplumsal sorunun yanı sıra, sıkı gizlilik önlemleri nedeniyle Afganistan'da görev yapan Alman seçkin asker biliklerinin tam olarak ne yaptıklarının

¹⁴ Schorlau, *Brenende Kälte*, s. 185-186.

¹⁵ Schorlau, *Brenende Kälte*, ss. 193-194, 227, 251.

¹⁶ Pasaportlara yerleştirilen ciplerle kişiler daha kolayca izlenebilmekte ve bilgiler Bundes Kriminal Amt'ta arşivlenmekte; bu ciplerin pasaportlara yerleştirilmesinin bir başka boyutu ise, ciplerin pasaportlara yerleştirilmesini "sağlayan" işçileri bakanının aynı zamanda pasaportları ve cipleri üreten iki büyük firmanın yönetim kadrosunda da görevli olması. Bkz. *Brenende Kälte*, s. 181.

¹⁷ Schorlau, *Brenende Kälte*, s. 149, 194. Ayrıca, Alman firmasının söz konusu silahı denemek için 11 Eylül olaylarından yararlanmaya çalışmaları için bkz. s. 160 vd.

¹⁸ Schorlau, *Brenende Kälte*, s. 197 vd., 223.

bilinmesinin mümkün olmadığı vurgulanmakta¹⁹.

Schorlau'nun beşinci Dengler kitabı Batı Almanya tarihinin özellikle üzerinde konuşulmak istenmeyen en kanlı terör olayını, 26 Eylül 1980'de Münih-Oktoberfest'e yapılan bombalı saldırıyı konu alır. Dengler'in bu seferki müşterisi Bundes Kriminal Amt, BKA'dır. NPD'nin yasaklanması için çaba harcayan bir milletvekilinin BKA şefinden yardım istemesi üzerine BKA şefi Dengler'den 1980 Oktoberfest olayını yeniden araştırmasını ister ve dosyaları üzerinde çalışması için kendisine ulaştırır. Başlangıçta böyle bir konunun neden yeniden gündeme geldiğini, neden bu konunun araştırılmasının kendisine verildiğini anlamayan ve duruma bir anlam veremeyen Dengler dosyaları okudukça, gariplikleri ve şüpheli noktaları gördükçe eski bir polis ve "iyi bir vatandaş" olarak devletine olan güven duygusu sarsılmaya başlar; bir noktadan sonra artık devletin karanlık yüzünün vatandaşları için nasıl bir tehlike oluşturduğunu açıkça görür, güven duygusu tümüyle ortadan kalkar.

Resmi olarak 1980 Oktoberfest olayı bir kişinin yaptığı bir eylemdir ve eylemci de olay sırasında öldüğü için soruşturma kapatılmıştır. Fakat Dengler kendisine verilen dosyalarda ölen kişinin yalnız olmadığını, yanında iki başka şahsın daha olduğunu anlatan iki görgü tanığının ifadelerine rastlar. Araştırmaları sonucu bu iki kişinin olaydan sonra iki yıl içinde kalp krizi nedeniyle öldüklerini öğrenir. Dengler bu kalp krizi sonucu ölümleri şüpheyle karşılar²⁰. Şüpheli bir başka ölüm de, bombayı yerleştiren kişiyle bağlantılı olarak gözaltına alınan bir kişinin hücrelerinde kendisini asmasıdır. Olayların gelişimi bizlere Alman gizli haber alma servisinin NPD ile olan bire bir bağlantıları²¹, 1980 Oktoberfest olayındaki rolü, NATO'nun Almanya içindeki gizli silah depoları, Gladyo'nun NATO ile olan bağlantıları ve Almanya'daki faaliyetleri hakkında anlatımlar sunacaktır.

Romanın ikinci bir izleğinde yine ana konuyla doğrudan bağlantılı olarak 1980 Oktoberfest olayı sırasında NATO içindeki "Allied Clandestine Committee" de görevli dört generale emeklilikleri sırasında düzenlenen suikastler yer almakta²². Bir 1980 Oktoberfest kurbanı yakını tarafından olayların en üst düzeydeki sorumluları oldukları için dört emekli generale karşı gerçekleştirilen bu suikastler roman içinde "beklenen" adaletin yerine getirilmesini simgeler gibidir. Romanın gelişimi içinde 1980 Oktoberfest olayının malzemesinin savcıya santaj yapılarak yok edilmesini²³, olay

¹⁹ Schorlau, *Brennende Kälte*, s. 254; roman içinde bu "belirsizliğe" bir örnek olarak bkz. S. 171.

²⁰ Dengler'in üçüncü olayı *Fremde Wasser*'de karşımıza çıkan ve askeri eğitim almış olan doktorun hazırladığı karışımlarla meydana gelen ölüm olaylarına gönderme için bkz. *Das München-Komplott*: s. 108.

²¹ Schorlau, *Das München-Komplott*, ss. 58-59; 92, 110-111, 135, 280-286. Özellikle şu cümle Alman solu için de çok önemli olmalı: „...Wir haben einen sehr guten Mann, der früher bei uns für den Linksextremismus zuständig war. Er überträgt die Methoden der Linken auf die rechte Szene. Wir bilden der NPD, wie das früher hieß, in den Stadtteilen, wir sorgen für Schulung.“ (s. 284). Ayrıca BND'nin NPD'yi bir anlamda kendi siyasi partisi gibi kullanmasına gönderme için bkz.: s. 285.

²² Schorlau, *Das München-Komplott*, ss. 75-76, 128, 168, 313.

²³ Schorlau, *Das München-Komplott*, ss. 212-213.

üzerinde epeyce bilgi toplamış olan bir BKA polisinin öldürülmesini, savcılara, NPD'nin yasaklanmasını isteyen önerenin geri çekilmesi için milletvekillerine santaj yapılmasını okuyoruz; önemli bir delilin, ip ucunun, olay yerinde bulunmuş olan sahipsiz bir parmağın sahibi olduğunu düşündüğümüz gizli servis görevlisinin sonuçta öldüğünü de görüyoruz –ki söz konusu kopuk parmak bulunmadığı için hiç bir şey kesin doğru olamıyor, bu da romanı güçlendiriyor. Fakat BKA'nın yardımıyla gizli servis görevlisinin Dengler'i öldürmek için kurduğu tuzağı boşa çıkarması, gizli servis görevlisinin ölmesi ile olay "kapanıyor" ve konu "araştırılmış ve en iyi şekilde sonuçlandırılmış bir dosya"ya dönüşüyor. Oysa romanın akışı içinde NATO'nun ve Amerikan ordusunun Almanya içindeki Soğuk Savaş dönemi ve sonrası faaliyetleri, dış ve iç düşmana karşı, yani bir işgalci orduya ve içerde sendikalara ve solculara karşı örgütlenmeler hakkında bir çok değinme yer alıyor.

"Bütün dik duran polisler" ithaf edilen romanın son kısmında yine Schorlau'nun kitabı ile ilgili açıklamalarının yanı sıra roman içinde önemli bir rol oynayan ve NATO güçlerinin buldukları ülkelerdeki operasyonları ile ilgili olarak Amerikan askeri gizli servise hazırlanmış "Das Field Manuel 30 – 31" ek olarak yer almakta²⁴ - roman kurgusu içinde eski emekli şefi kendisine danışan Dengler'e bu dökümanı bulmasını, ip ucunu orada, "sonderoperationen/özel operasyonlar"da bulacağını söyler²⁵. Eski şefinin Dengler'e anlattığı olaylar arasında 1968'de Springer'e karşı yapılan gösterilerde araçların yakıldığı ateş kaynağının nasıl sağlandığı da anlatır: «...Anayasa koruma örgütünün sekreteryasının sağladığı bir sepet dolusu yanmaya hazır malzeme Peter Urbac isimli ajan tarafından dağıtıldı. Araçların nasıl benzin depoları boşalacak şekilde devrileceğini gösterildi. Elbette kibrit de yanındaydı...»²⁶

İtalya – Bologna'da 1980 yazında meydana gelen bombalı saldırının²⁷ da anlatıldığı romanda her iki olayın ortak noktası olarak olayın hemen ardından yetkililerin solcu yer altı örgütlerini sorumlu göstermeleri (bu şekilde J. Strauß olayı seçim malzemesi yapmak istemişti²⁸), arkasından yapılan araştırmalarda ise her iki olayın da aşırı sağcı örgütlerce gerçekleştirildiğinin ortaya çıkması. Farklılıkları ise Almanya'da 1980 Oktoberfest olayının resmi olarak tek kişinin gerçekleştirdiği bir saldırı olarak açıklanıp dosyanın kapatılmasına karşın²⁹ İtalya'da olayın araştırılıp bombayı yerleştiren kişilerin yanı sıra olaya adı karışan asker ve sivil bir çok kişinin

²⁴ Schorlau, *Das München–Komplott*, ss. 316-331.

²⁵ Schorlau, *Das München–Komplott*, s. 150.

²⁶ Schorlau, *Das München–Komplott*, ss. 233-234.

²⁷ Schorlau, *Das München–Komplott*, s. 180 vd.

²⁸ Schorlau, *Das München-Komplott*, s. 86, 133.

²⁹ Bu olayla ilgili olarak Luxemburg'da görülen bir davaya katılan eski bir Alman subayının oğlu ile yapılan röportaj için bkz.: Peter Wolter, "Mein Vater hat Münchner Bombe mitgebaut: Gespräch mit Andreas Kramer...", *Junge Welt: Die Tageszeitung*, 13.04.2013 / Wochenendebeilage / Seite 1, <http://www.jungewelt.de/2013/04-13/003.php>.

de cezalandırması!

Gladio ve faaliyetleri Almanya dışında başta İtalya olmak üzere hemen bütün NATO ülkelerinde araştırıldı. Soğuk Savaş döneminden sonra bu örgütün ne olduğu tam olarak bilinmese de bir şekilde benzer örgütlerin varlığı da inkar edilemez. Almanya'da Gladio konusundaki az sayıdaki yayınlar çoğunlukla ikibinli yıllara ait. Schorlau'nun bu romanı da bu yayınlar arasında; roman olmasına rağmen araştırma-inceleme kitaplarına oranla çok daha geniş bir okura hitab ettiği için önemli bir yere sahip.

Dengler'in altıncı olayı, *Die letzte Flucht* ikisi birbiriyle doğrudan, üçüncüsü ise diğerleriyle dolaylı olarak bağlantılı üç olay içermekte. Birbiriyle iç içe geçirilmiş olan bu olaylardan Stuttgart 21 olaylarını konu alan izlek Dengler'in Stuttgart'la olan bağlantısını devam ettirirken kitabın diğer iki izleği Berlin'de geçmekte ve kitabın asıl konusunu bu iki olay oluşturmakta. Bir izlekte büyük bir ilaç şirketinin satış sorumlusu kaçırılmakta ve bir odada ne sattığını açıklaması istenmekte. Kolaylıkla düşünülebileceği gibi kendisinden istenen sattığı ürünlerin ticari sırları değil, sadece sattığı ilaçların gerçekten tedavide işe yarayıp yaramadığı! Bütün roman boyunca kaçırılan kişinin kaçırıldığına ailesi ve iş çevresi dışında bilinmeyişi, kaçırılan olayı bir iş sehayati görünümünde çevreye sunmaları olaya farklı bir özellik katarken, kaçırılan kişinin itiraflarından, aslında tedavide çok da fazla işe yaramayan ama pahalı ve özellikle yeniymişcesine piyasaya sunulan eski ilaçların çok az değiştirilmiş versiyonlarının doktorlarca hastalara kullanılması için ilaç şirketlerinin uyguladıkları yöntemler anlatılıyor; «Asıl olarak bu yeni ilaçlarla hastalık sigortaları yağma ediliyor. Zaten amaç da bu değil mi?»³⁰

Araştırma ve geliştirme masraflarından kaçınan şirketlerin tam denenmemiş, yan etkileri tam bilinmeyen ilaçları piyasaya sürmelerinin getirdiği sonuçlar ("Bana diyorsunuz ki, ilaçlarınız hastanın ömrünü iki ay kadar uzatıyor, ama [yan etkileri de] bütün hayatını da da cehenneme çeviriyor, öyle mi?»³¹), ilaç şirketlerinin hastaların ve yakınlarının kurdukları yardımlaşma derneklerini, kurumları manüpile etmeleri, hatta kendilerinin bu derneklerden, kurumlardan kurarak bunları kendi ilaçlarını satmak için kullanmaları anlatılmakta. Özellikle kanser hastalıkları ile ilgili ilaçların konu edildiği bu kaçırma olayı ve sorgulamanın sonucunda sağlık sektörünün hastaları müşteri olarak görmelerinin sonuçlarına işaret ediliyor³².

Kitabın asıl izleğini oluşturan olayı ise bir kız çocuğunu tecavüz ederek öldürdüğü gerekçesiyle ameliyat çıkışı kanlı ameliyat önlüğüyle televizyon haberlerinde ve gazetelerin ilk sayfasında yer alacak şekilde göz altına alınan bir

³⁰ Schorlau, *Die letzte Flucht*, s. 252.

³¹ Schorlau, *Die letzte Flucht*, s. 252.

³² Doktorların reçetelerini yazarken hastaya en iyi gelecek olan ilaçla, doktora en fazla prim getirecek olan ilaç arasındaki tercihler ve ilaç firmalarının politikaları konusunda ("Yeni ilaçları özellikle tıbbi nedenlerle değil, ticari nedenlerle piyasaya sürüyoruz.") bkz.: W. Schorlau, *Die letzte Flucht*, ss. 86-87, 127-128, 149-150, 166-173, 192-193, 204-207, 318-319, 327.

cerrahın, yaptığı kanser araştırmasının sonuçlarını güvenli bir ele teslim etmeye çalışması oluşturuyor. Ön yargıların önemli rol oynadığı kurguda bir yandan arkadaşları Dengler'e bir çocuk katiline kesinlikle yardım etmemesi gerektiğini söylerken, diğer yandan polisler kaçan "suçluyu" yakalamak adına yanlış kişiyi çocuk katili olduğu gerekçesiyle hastahanelik edebilmekte³³.

Araştırmasının sonuçlarını çalıştığı ve araştırmalarını yapmasını sağlayan üniversiteye bağışlamak isteyen profesörün öyküsünde, ilaç araştırmalarına gerekli kaynakları ayırmayan özel ilaç firmalarının üniversitelerde yapılan araştırmaları satın almaları, gerekirse satın almak için "ikna etme yöntemleri uygulamaları", özel güvenlik şirketleri ve sonuçta Blackwater karışımıza çıkmakta³⁴.

Gerek profesörün tutuklanması, gerekse ilaç firması sorumlusunun kaçırılışı Berlin'de geçmekte; oysa Dengler Stuttgart'lı özel bir dedektif, Schorlau Stuttgart krimi yazarı.

Bu kitaba Stuttgart'lı olma özelliğini Stuttgart 21 olaylarını anlatması veriyor – «şehir şoktaydı»³⁵. Polis yaşlı genç demeden asırlık ağaçları korumaya gelen Stuttgartlılar'ı yüksek basınçlı su kullanan tomalar ve biber gazıyla yaralamış, provokatör çatışma birlikleri (der Eskalationstrupp) ile yaralamıştı. Yüzlerce yaralıya rağmen polis ilkyardım ekiplerinin parka girmesine ve yaralılara müdahale etmesine izin vermemişti. Ertesi gün yüz bin Stuttgartlı sessiz yürüyüşle olayı protesto etmişti³⁶. Stuttgart 21 olayları görünümde elbetteki polisiye bir olay değil; politik bir olay. Ancak bu politik olayın ardında "yasal" bir polisiye olayı (belki olayları dizisi demek daha doğru!) yer alıyor. Olayın bir yönü elbetteki göstericilere karşı uygulanan polis şiddeti ve Stuttgart yönetiminin yalan kampanyası. Yapılan ilk seçimlerle birlikte "geleneksel Stuttgart Hükümeti"nin alaşağı edilmesi ve polis müdürünün erken emekliliğe sevk edilmesi ile olayın bu yönünde Stuttgartlılar kısmen de olsa kendilerine karşı yapılan saldırının karşılığını vermiş oldular³⁷. Ancak yine de şehrin en eski ağaçlarının kesilmesini ve Stuttgart 21 planına uygun olarak yeni istasyon ve tünel inşaatını engelliyememişlerdi. Bu projenin en önemli özelliği, şehir için olabilecek en kötü ve en pahalı proje olmasıydı. Tünel projesiyle birlikte bir yandan şehrin demiryolu ulaşım kapasitesi azalırken, diğer yandan Alman Demiryolları (Deutsche Bahn) sadece projeden dolayı, yan kuruluşları ile birlikte büyük bir kazanç elde etmişti³⁸. Projenin maliyetinin bir kısmı elbetteki Stuttgart Belediyesi tarafından

³³ Schorlau, *Die letzte Flucht*, s. 32 ve 158. Schorlau'nun bu anlatımları Dürrenmatt'ın *Das Versprechen*'indeki kız çocuğu cinayetinin sanığını hatırlatmakta!

³⁴ Schorlau, *Die letzte Flucht*, ss. 334-335, 340-342.

³⁵ Schorlau, *Die letzte Flucht*, ss. 26-27, 231-237, 259-262, 264-267.

³⁶ Schorlau, *Die letzte Flucht*, ss. 231-237, 240-245.

³⁷ Schorlau, *Die letzte Flucht*, s. 344.

³⁸ Schorlau, *Die letzte Flucht*, ss. 38-41.

karşılanmaktaydı!

Bir bankacıya düzenlenen bombalı suikastle başlayan Schorlau'nun Dengler dizisinin (şimdilik!) son kitabı *Am zwölften Tag*³⁹ ise Alman et endüstrisinin arka perdesine ışık tutmakta. Dengler'in oğlunun ve arkadaşlarının hayvan üretim çiftliklerindeki şartlar üzerine döküman toplamaları sırasında aşırı sağcı bir Rocker gurubu tarafından zorla alıkonulmaları etrafında gelişen olaylarda, et endüstrisindeki spekülasyonlar aracılığıyla küçük çiftlik sahiplerinin iflas ettirilmeleri, çiftliklerinin büyük firmalarca yasal ve yasa dışı yollardan ele geçirilmesi, bu çiftliklerde çalıştırılan kaçak göçmen işçilerin çalışma ve yaşam koşullarının yanı sıra, bu çiftliklerde yetiştirilen kesim hayvanlarının insan sağlığına karşı oluşturdukları tehdit ve zararlara dikkat çekiliyor. Bu bağlamda, çok kötü şartlar altında bir arada tutulan kesim hayvanlarına birbirlerine saldırmamaları ve hastalanmamaları için sakinleştirici ilaçlar ve antibiyotikler verilmesi, bu sakinleştirici ve antibiyotiklerin tüketici tarafından doğrudan alınması nedeniyle bağışıklık ve (sakinleştiriciler nedeniyle) sinir sistemlerinde tahribatlar oluşma riskinin çok yüksek olması insan sağlığı açısından büyük bir önem taşıyor. Avrupa Birliği kanunları gereğince, söz konusu çiftliklerde yetiştirilen kesim hayvanlarının artıklarının (piyasaya sürülmeyen et ve kemiklerinin) daha önceden olduğu gibi hayvan yemi üretiminde kullanılması yasaklanmış durumda. Daha önce bir yan ürün olarak kullanılan "hayvan sağlığına zararlı" bu artıkların et kısımları yiyecek maddesi olarak, kemik ve diğer kısımlar da hayvan yemi olarak Afrika ülkelerine ihraç edilmekte!

Am zwölften Tag'ın önemli bir özelliği de Almanya'daki yabancı iş gücündeki değişimi (kısmen de olsa) anlatması. Georg Dengler'in oğlu Jakob'un arkadaşı Cem "iyi entegre olmuş" ikinci kuşak bir işçi ailesi çocuğudur. Cem'in anne babası ise her ne kadar Cem kadar entegre olmuş değillerse de bu konuda epeyce "yol almışlardır". Günther Walraff'ın *En Alttakiler*'indeki Türkler'in yerini burada Bulgarlar ve Romenler almıştır. Almanlar ise zor şartlar altında yaşayan kimi kaçak, kimi yasal yabancı iş gücünü "kullanma" konusunda aynı kalmışlardır.

Am zwölfte Tag'ın önemli bir özelliği de işlediği ekonomik-polisiye konusundan daha çok bu kriminalitenin ideolojik alt yapısına işaret etmesi. Roman kurgusu içindeki olayların çözüm noktası olarak karşımıza çıkan "iş adamı" Carsten Osternhannes kendisi ile ilgili olarak şu sözleri söylemekte: «Hiç kimse benim yüzüme karşı açıkça söylemedi ama benim için Tavukbaron'u dendiğini biliyorum. Bu elbetteki büyük bir saçmalık. Ben baron değilim. Kral da değilim. Ben İmparator'um»⁴⁰. İlk bakışta "sıradan" gibi gözükken bu cümleler bize kapitalist sistemin imparatorluk/imparatorculuk (sol söylemdeki emperyalizm) ideolojisine, dolayısıyla da faşizmin ideolojik kökenlerine işaret etmektedir.

³⁹ Kitabın başlangıcını oluşturan suikast anlatımının önemi, kendisinin de yaşamsal tehlike atlattığı bu olayla ilgili olarak Dengler'den soru sormaya son vermesinin istenmesi, bu gibi soruların tehlikeli olduğunun "hatırlatılması". Schorlau, *Am zwölften Tag*, s. 24.

⁴⁰ W. Schorlau, *Am Zwölften Tag*, s. 17, 322.